

■ Разумныя грошы

СЭРВІС БЕЗ АСАБІСТАЙ ПРЫСУТНАСЦІ

Як фінансавыя ўстановы ідэнтыфікуюць кліентаў на адлегласці

Куды рухаецца рынак рознічных фінансавых паслуг, і якія найноўшыя тэндэнцыі рэгулявання ў гэтай сферы? Як развіваюцца інстытуты аддаленай ідэнтыфікацыі кліентаў — калі чалавек праводзіць фінансавую аперацыю па-за банкам? Сваім меркаваннем напярэдадні міжнароднага форуму «БанкІТ’2017» падзяліўся адзін з яго ключавых спікераў — эксперт у галіне рознічных плацяжоў, старшыня Савета Асацыяцыі ўдзельнікаў рынку электронных грошай і грашовых пераводаў Віктар ДОСТАЎ.

Ад відэасувязі — да біяметрыі

— Пад уплывам новых тэхналогій у свеце з’яўляюцца розныя механізмы ідэнтыфікацыі кліентаў на адлегласці. Гэтыя спосабы вар’іруюцца ад тэхналагічна простых, такіх як відэаідэнтыфікацыя, да істотна больш складаных — біяметрычных метадаў.

Усё больш папулярнай становіцца ідэнтыфікацыя з выкарыстаннем відэасувязі. На гэта ўплывае даступнасць хуткага інтэрнэту і смартфонаў. Таксама папулярнасць гэтага метаду тлумачыцца тым, што ён з’яўляецца вельмі нізказатратным для кліентаў, не патрабуе інвестыцый з боку дзяржавы і лёгка маштабуецца. Аператары праходзяць спецыяльны інструктаж і выкарыстоўваюць шырокі спіс пытанняў, які дазваляе пацвердзіць асобу кліента, а пры нізкай якасці сувязі працэс ідэнтыфікацыі спыняецца.

Што цікава, у розных краінах падыходы да ідэнтыфікацыі з дапамогай відэасувязі таксама розныя. Напрыклад, у Іспаніі кліент загадзя дасылае сканы дакументаў, інфармацыя правяралася па іншых крыніцах, а падчас сеанса сувязі праводзіцца апытанне кліента.

У Швейцарыі падчас сеанса відэасувязі кліента апытваюць і просяць паказаць ID-дакумент з галаграмай. А ў якасці дадатковага па-

цвярджэння асобы выступае першы плацёж з рахунку, адкрытага кліентам у іншым банку.

Без пашпарта, але з адбіткамі пальцаў

Хуткарослым сегментам у ідэнтыфікацыі з’яўляецца біяметрыя. Па адбітках пальцаў і здымку радужнай абалонкі вока верагоднасць памылкі пры высвятленні асобы складае 0,057%. Гэта значна лепш, чым пры ідэнтыфікацыі «твар у твар» — з асабістай прысутнасцю кліента!

Цудоўным прыкладам біяметрыі ў дзеянні з’яўляецца сістэма Aadhaar у Індыі. У гэтай краіне ў вялікай колькасці людзей наогул няма пашпартоў. Прынцып работы сістэмы заключаецца ў тым, што ў пункце рэгістрацыі збіраецца інфармацыя пра імя, месца і дату нараджэння чалавека. Фіксуецца біяметрыя — адбіткі ўсіх пальцаў на руках, здымкі радужнай абалонкі вока. Затым грамадзяніну выдаецца нумар Aadhaar (пры неабходнасці, яго можна раздрукаваць дома).

Вынікі работы гэтай сістэмы ўражваюць: з 2009 года зарэгістравана ўжо больш за 1 млрд чалавек, а штомесячны прырост базы складае 14 млн чалавек. На сёння сістэма Aadhaar — гэта найбуйнейшая біяметрычная база даных у свеце.

Як працуе індыйская фінансавая сістэма? У банку кліент паведамляе ўсе асабістыя даныя, у яго здымаецца біяметрыя. Усе звесткі правяраюцца праз цэнтральную базу даных. Цэнтральная база дае банку адказ — супадае інфармацыя кліента або не. Фактычна, кліенту не патрэбныя ніякія дакументы. Зразумела, што далейшы крок у выкарыстанні гэтай канструкцыі — аказанне паслуг на адлегласці, ужо без асабістай прысутнасці кліента ў банку.

Лічбавы фармат подпісу

Электронныя подпісы (ЭП), якія шырока выкарыстоўваюцца для электроннага дакументаабароту, у тэорыі могуць прымяняцца

і для аддаленай ідэнтыфікацыі. У цяперашні час на рынку з’яўляюцца электронныя подпісы на базе SIM-картаў або воблачныя подпісы (пацвярджэнне — праз SMS-коды). Але яны застаюцца мала распаўсюджанымі і, як правіла, папулярныя больш сярод юрыдычных асоб.

У той жа час прыкладам эфектыўнага выкарыстання электронных подпісаў з’яўляецца Эстонія. У гэтай краіне 98% грамадзян маюць электронныя подпісы (у выглядзе ID-карты ці на SIM-карце). Электронны подпіс выкарыстоўваецца пераважна для атрымання дзяржаўных паслуг (у тым ліку для электроннага галасавання). Прычым 67% карыстальнікаў ужываюць такі подпіс рэгулярна. Тым не менш у сілу нейкай прававой калізіі для адкрыцця рахункаў электронны подпіс выкарыстоўваць нельга.

Дадатковае зніжэнне рызык магчыма шляхам «прывязкі» адных персаніфікаваных інструментаў да іншых. Так кліент пацвярджае, што ўжо знаходзіцца на абслугоўванні ў іншай фінансавай арганізацыі. Напрыклад, прывязка карты да электроннага кашалька ў сістэме PayPal прыраўноўваецца да поўнай ідэнтыфікацыі кліента.

Як бачым, аддаленая ідэнтыфікацыя пачынае паступова прыраўноўвацца да ідэнтыфікацыі ў асабістай прысутнасці. Пры гэтым агульнай тэндэнцыяй з’яўляецца пашырэнне пераліку давераных крыніц інфармацыі. Традыцыйна выкарыстоўваўся арыгінал дакумента (найчасцей — пашпарта). Цяпер — дзяржаўных і прыватных баз даных (бюро крэдытных гісторый, банкi, сотовыя аператары і г. д.) будзе дастаткова.

Базы, што прыраўноўваюцца да электроннага натарыята

Ёсць скандынаўская мадэль, якая крыху падобная на тую, што цяпер запускаяецца ў Беларусі, — міжбанкаўскую сістэму ідэнтыфікацыі. У Скандынавіі, па-першае, гістарычна

ўсе банкі збіраюць даныя, па-другое, усе базы даных з’яўляюцца агульнымі. Што цікава, такія базы, як правіла, выкарыстоўваюцца не толькі для фінансавых паслуг, яны прыраўноўваюцца да электроннага натарыята. Гэта значыць, вы можаце здзяйсняць нейкія здзелкі на адлегласці, напрыклад, выкарыстоўваючы ідэнтыфікацыйныя даныя, лагін і пароль, якія атрымалі ў банку.

Калі ў Скандынавіі ўсё вырасла з прыватнай ініцыятывы і толькі потым было ўхвалена дзяржавай, у Вялікабрытаніі працэс ідзе зверху ўніз. У краіне запушчаны праект GOV.UK Verify — для аказання фінансавых паслуг, дзе верыфікацыйныя паслугі аказваюць не толькі банкі, але таксама тэлекамунікцыйныя кампаніі, бюро крэдытных гісторый і гэтак далей. У Расіі ролю даверанага сэрвісу адыгрывае Адзіная сістэма ідэнтыфікацыі і аўтэнтыфікацыі. Пакуль сістэма працуе ў мэтах спрошчання ідэнтыфікацыі, а ў перспектыве будзе дапоўнена біяметрычнымі данымі і стане выкарыстоўвацца для поўнай ідэнтыфікацыі.

Вядома, што, прыглядаючыся да розных варыянтаў, мы хочам пабудоваць нешта падобнае на скандынаўскую мадэль і адначасова на расійскую міжбанкаўскую сістэму ідэнтыфікацыі, але пайсці далей і задзейнічаць яшчэ і біяметрыю. Балазе, прыклады перад вачыма ёсць.

Сяргей КУРКАЧ. kurkach@vziazda.by

ХТО КУПЛЯЕ КАРАЛЕЎСКУЮ ПТУШКУ

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

Для таго каб зрабіць фота, трэба ўзняцца на вышку, што побач з агароджай. Затым Мікалай Паўлавіч вядзе і ў саму вальеру, ад чаго птушкі пачынаюць актыўна лётаць. У дзікай прыродзе яны вельмі палыхлівыя, не страцілі сваіх рэфлексаў і тут. Некалькіх хвілін хапае, каб яны супакоіліся. Зрабіўшы здымкі, пакідаем вальеру. Папраўдзе, прыгожыя толькі дарослыя самцы-фазаны, якія вылучаюцца яркім апярэннем. Маладняк і самкі нагадваюць вялікіх шэрых курапатак.

Мікалай Паўлавіч успамінае, як пачыналася гэта справа. Перш-наперш расчысцілі тэрыторыю вакол старой фермы, дзе раней утрымліваўся малочны статак. Адрамантавалі саму ферму. Падрыхтавалі вальеры з сеткай па баках і зверху. І толькі тады запусцілі ў іх закупленых за мяжой птушак. Самым складаным аказалася выхаваць прыплод.

— Першыя два гады, што ні рабіў, ніяк не мог дабіцца добрай выжывальнасці маладняку, — кажа Мікалай Таліш. — Але потым стаў ставіць абагравальнікі, падтрымліваў тэмпературу 25—30 градусаў, тады сталі выжываць.

У маткавыя вальеры фазанаў адсаджваюць зімой, у лютым. Разлік такі: на сем самак адзін самец. У канцы красавіка самкі ўжо нясуць яйкі. Іх не рэалізоўваюць, а поўнаасця пускаюць на ўзнаўленне пагалоўя.

Дарэчы, на яйках функцыя самкі завяршаецца. «Выседжвае» птушанят інкубатар. І самкі ўжо не бяруць пад сваё крыло малых. Тыя гуртуюцца каля брудара, які

забяспечвае ім цяпло. Літаральна праз тыдзень птушаняты пачынаюць лятаць.

Летась 2 тыс. галоў маладняку закупаў сельскагаспадарчая фірма. Сёлета больш за 1,5 тыс. фазанаў адпраўлена ў паляўнічыя арганізацыі. Па словах Аляксандра Лакізы, гэты промысел не такі актыўны, як быў напачатку. Раней інтарэс праяўлялі расійскія турысты-паляўнічыя. За год набіралася да шасці тураў. Цяпер фазанавы запал крыху сціх.

Без асаблівага энтузізму згаджаюся выехаць на месца палявання. Нічога асаблівага — тэрыторыя з ляском і кустоўем падзелена на 15 нумароў. Тут размяшчаюцца паляўнічыя, якія сцерагуць выпущаных на волю птушак. Здабыча

аднаго фазана каштуе 18 рублёў. Вага тушкі — прыкладна 1 кг.

Трэба сказаць, што попыт на экзатычную птушку не стаіць на месцы. Калі раней фазанаў пераважна набывалі паляўнічыя арганізацыі, то цяпер гэта кола пашырылася за кошт аграсядзіб, заказнікаў, баз адпачынку. Цікавіцца экзатычнай птушкай і насельніцтва. Штогод жыхары купляюць 200—300 асобін. Буйныя партыі рэалізуюцца іншым фермам. Мясца фазана пачынае трапляць і ў гандлёвыя пункты і рэстараны горада і краіны. Перапрацоўкай займаецца Гродзенскі мясакамбінат. На прадпрыемстве плануюць пашыраць фазанавы бізнес, на чарзе — рамонт другой часткі старой фермы, дзе таксама размесцяцца вальеры.

— Паляванне на дзікіх фазанаў больш распаўсюджана ў паўднёвых краінах — Балгарыі, Чэхіі, дзе ёсць дробныя кусты і птушкі жывуць у прыродных умовах, — расказвае дырэктар філіяла «Парачанка» Анатоль КУЖАЛІНАЎ. — У Беларусі пачалі развядзіць фазанаў, каб развіваць паляўнічы турызм. Для гэтага кожнаму лясгасу даведзена заданне набыць па 80 фазанаў, некаторыя ўжо закупілі і арганізавалі паляванні. Летась мы вазілі птушак у Тульскую вобласць, сёлета правалі паляўнічы тур для турыстаў з Пецярбурга. Для расіян цана не такая адчувальная, як для беларусаў.

Набываюць фазанаў прадпрыемствы. Нядаўна некалькі дзясят-

каў закупаў завод па выпуску трактарнай пліткі і арганізаваў «жывы куток». Для птушак зрабілі вальеру побач з дэманстрацыйнай пляцоўкай прадукцыі прадпрыемства. Мала якая аграсядзіба абыходзіцца без гэтай экзатычнай птушкі. Дарэчы, экзатычныя ў гаспадарцы не толькі прадстаўнікі фаўны, але і расліны. У мінулым годзе ўпершыню тут высадзілі кусцікі ягад Годжы. У наступным годзе чакаюць першы ўраджай. Кіраўніцтва філіяла спрабуе па-новаму асвойваць тэрыторыю, якая раней была няўдобіцай.

Маргарыта УШКЕВІЧ.
margo@vziazda.by

У тэму

У Гродзенскім раёне знаходзіцца самая вялікая на Гродзеншчыне папуляцыя цецэрукоў і глушчоў. Паляванне на гэтых рэдкіх птушак дазволена толькі ў межах Парэцкай паляўнічай гаспадаркі, якая ўваходзіць у склад Беларускага ваенна-паляўнічага таварыства. Агульная плошча ўгоддзяў — 32 тыс. га. Тут знаходзіцца сем месцаў гнязджання цецэрукоў і чатыры — глушчоў. Па словах **начальніка Парэцкай паляўнічай гаспадаркі Вальдэмараса КАЗЛАЎСКАСА**, паляванне на гэтых птушак дазволена толькі вясной і доўжыцца 1,5 месяца з 3 гадзін ночы да 9 гадзін раніцы на месцах такавання. Сёлета дабыта пяць цецэрукоў. Складана здабыць глушча. Бо ёсць толькі 2-3 секунды, калі птушка падчас такавання нічога не чуе. Увесь астатні час дабрацца да яе складана, бо глушэц, хоць і цягне сваю песню, але рэагуе на любы гук. Таму сёлета паляванне на гэту птушку скончылася безвынікова (летась здабыты адзін глушэц). На паляванне вязджаюць часцей замежныя турысты, у асноўным немцы. Каб здабыць рэдкую птушку, яны гатовы заплаціць 450 еўра. Калі паляўнічы застаўся без трафeya, дык і плата будзе значна меншай — усяго 50 еўра. Для беларускага паляўнічага ліцэнзія на здабычу птушкі складае 20 і 10 рублёў адпаведна. Згодна з падлікамі, на тэрыторыі гаспадаркі знаходзіцца 168 цецэрукоў і 65 глушчоў. Вальдэмарас Казлаўскас адзначае, што агульную колькасць птушак удаецца падтрымліваць прыблізна на адным узроўні. Але ёсць пагроза змяншэння колькасці цецэрукоў з-за праблем з вясцамі такавання. Гэтым птушкам патрэбна чыстая тэрыторыя. А вось глушцы менш пераборлівыя, таму іх папуляцыя, хоць і невялікая, але мае тэндэнцыю да росту.